

Katarzyna Czech

Akademia Ekonomiczna w Katowicach

**NOWY WYMIAR STRATEGII
ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
UNII EUROPEJSKIEJ A „POLSKA 2030.
WYZWANIA ROZWOJOWE”**

Streszczenie: Jednym z priorytetów nowej strategii „Europa 2020” jest zrównoważony rozwój, związany ze wspieraniem gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. Ma być on realizowany wraz z priorytetami dotyczącymi rozwoju gospodarki opartej na wiedzy i innowacji oraz wspieraniem gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Raport „Polska 2030” podejmuje próbę wyznaczenia długookresowej, strategicznej orientacji dla naszego kraju. Realizacja wyzwań rozwojowych sformułowanych w dokumencie „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe” powinna przyczynić się do znaczącej poprawy pozycji Polski, jako podmiotu realizującego strategię zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej, zawartą w dokumencie „Europa 2020”.

Słowa kluczowe: rozwój zrównoważony, strategia, Unia Europejska

1. Wstęp

Strategia rozwoju stanowi formę planu, kompleksowo określającego cele i priorytety rozwoju podmiotu, do którego się odnosi. Powinna ona uwzględniać atuty jednostki, której dotyczy, i szanse, które może wykorzystać, a minimalizować wewnętrzne słabości i istniejące zagrożenia. Jest tworzona na poziomie przedsiębiorstwa, a także poszczególnych jednostek terytorialnych, w Polsce – na poziomie miast, gmin oraz województw. Strategię rozwoju powinna posiadać także każda gospodarka narodowa¹. Może ona także wyznaczać plan rozwoju ugrupowań integracyjnych, zwłaszcza tych o ponadnarodowym charakterze i zaawansowanym poziomie integracji w sferze gospodarczej, takich jak Unia Europejska.

---

¹ Por. np.: *Strategia Rozwoju Kraju 2007–2015*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2006, s. 4.

Strategia może także kłaść nacisk na określony charakter rozwoju podmiotu, którego dotyczy. Można więc mówić np. o strategii zrównoważonego rozwoju (SZR) bądź strategii uwzględniającej realizację postulatów zrównoważonego rozwoju.

Celem opracowania jest próba oceny postulatów rozwojowych dokumentu „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe” jako sprzyjających realizacji zrównoważonego rozwoju w Polsce.

Zasadniczą tezą jest stwierdzenie, że realizacja wybranych wyzwań rozwojowych sformułowanych w dokumencie „Polska 2030” powinna przyczynić się do znaczącej poprawy pozycji Polski na tle pozostałych krajów UE, jako podmiotu realizującego strategię zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej, zawartą w dokumencie „Europa 2020”².

W opracowaniu wykorzystano analizę opisową oraz porównawczą, a także systematyzację informacji statystycznych.

2. Strategia „Europa 2020” – nowy wymiar implementacji Strategii Zrównoważonego Rozwoju

Znaczenie zrównoważonego rozwoju (ZR) we wspólnych politykach realizowanych na poziomie Unii Europejskiej potwierdza, sformułowana już w 2001 r., Strategia Zrównoważonego Rozwoju, będąca kontynuacją polityki ekologicznej realizowanej we Wspólnocie już od lat 70. XX w. Należy podkreślić, że UE potraktowała SZR jako cel o globalnym charakterze³. Strategia ta miała jednocześnie stanowić uzupełnienie do przyjętej w 2000 r. Strategii Lizbońskiej, wg której celem strategicznym UE miało stać się osiągnięcie przez nią poziomu najbardziej konkurencyjnej, dynamicznej i opartej na wiedzy gospodarki świata, zdolnej do zrównoważonego rozwoju gospodarczego, zapewniającego większą liczbę dobrych miejsc pracy oraz większą spójność socjalną⁴. Chociaż w 2005 r. konieczna okazała się nowelizacja Strategii Lizbońskiej, to właśnie zrównoważony rozwój miał zapewnić UE „pozytywną, długoterminową wizję społeczeństwa, które jest zamożniejsze i bardziej sprawiedliwe i które obiecuje czystsze, zdrowsze i bezpieczniejsze środowisko – społeczeństwo, które zapewnia lepszą jakość życia nam, naszym dzieciom i naszym wnukom”⁵. Istotnym elementem było także ograniczenie strategii do wytycznych odnoszących

² W opracowaniu wykorzystano: *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, KOM (2010)2020 wersja ostateczna, Bruksela, 3.03.2010 oraz *Polska 2030. Wyzwania rozwojowe*, red. M. Boni, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów – Zespół Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2009.

³ *Wskaźniki zrównoważonego rozwoju*, red. T. Borys, Wydaw. Ekonomia i Środowisko, Warszawa–Białystok 2005, s. 153.

⁴ Por. np.: J. Szomburg, *Strategia Lizbońska szansą dla Europy*, IBnGR, www.pfsl.pl.

⁵ *Zrównoważona Europa dla lepszego świata. Strategia zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej*, COM(2001)264 finał, Bruksela, 15.05.2001, s. 2.

się do rozwiązania zaledwie kilku problemów o najbardziej kluczowym znaczeniu, w celu osiągnięcia większej efektywności podejmowanych działań⁶.

Wspomniana korekta Strategii Lizbońskiej z 2005 r. określiła jej nowe ukierunkowanie na zapewnienie silniejszego i trwałego wzrostu oraz tworzenie większej liczby nowych miejsc pracy⁷. W efekcie zmianie uległy też cele i zasady realizacji ZR, sformułowane w ramach jednolitej i jednocześnie spójnej strategii UE, skonkretyzowanej w 2006 r. Dzięki takiemu jej charakterowi możliwe miało się stać efektywniejsze zrealizowanie już znacznie wcześniej przyjętych zobowiązań. Natomiast głównym celem odnowionej strategii było „określenie i rozwój działań, dzięki którym UE mogłaby zapewnić pokoleniom obecnym i przyszłym stały wzrost jakości życia przez tworzenie społeczności opartych na zasadach trwałego rozwoju – społeczności wydajnie gospodarujących zasobami i z nich korzystających, czerpiących z potencjału gospodarki w zakresie innowacji ekologicznych i społecznych i przez to zapewniających dobrobyt, ochronę środowiska naturalnego i spójność społeczną”⁸. Do głównych celów realizowanej od 2005 r. w Unii Europejskiej SZR zaliczono:

- ochronę środowiska naturalnego,
- sprawiedliwość i spójność społeczną,
- dobrobyt gospodarczy,
- propagowanie trwałego rozwoju na całym świecie oraz czuwanie nad spójnością zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej polityki UE z zasadami trwałego rozwoju świata i w zgodzie z międzynarodowymi zobowiązaniami UE.

Odnowiona strategia nie zaprzeczała wcześniej określonym celom. Ich przedefiniowanie miało natomiast w jak największym stopniu odpowiadać zmieniającym się uwarunkowaniom zarówno wewnątrzunijnym, jak i wynikającym z dynamicznych zmian zachodzących w otaczającej Unię Europejską gospodarce globalnej. Wzrostowi skuteczności realizowanej strategii miało także służyć wyodrębnienie, podobnie jak w strategii z 2001 r., zaledwie kilku głównych priorytetów. Dotyczyły one⁹:

- ograniczania zmian klimatu oraz promowania czystszej energii,
- zapewnienia, by systemy transportowe odpowiadały wymogom ochrony środowiska oraz spełniały gospodarcze i społeczne potrzeby społeczeństwa,
- promowania zrównoważonych wzorców produkcji i konsumpcji,
- lepszego zarządzania oraz przeciwdziałania nadmiernej eksploatacji zasobów przyrodniczych,
- promowania wysokiej jakości zdrowia publicznego na niedyskryminujących zasadach,

⁶ Tamże, s. 3–4.

⁷ *Wspólne działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Nowy początek Strategii Lizbońskiej*, COM(2005) 24 końcowy, Bruksela, 2.02.2005, s. 8.

⁸ *Przegląd strategii UE dotyczącej trwałego rozwoju (EU SDS) – Odnowiona strategia*, Rada UE, 10917/06, Bruksela, 26.06.2006, s. 3.

⁹ Por. np.: *Strategia Zrównoważonego Rozwoju*, Ministerstwo Gospodarki, www.mg.gov.pl.

- stworzenia społeczeństwa opartego na integracji społecznej, uwzględniającego solidarność między pokoleniami oraz w ramach pokoleń, a także zagwarantowania wysokiej jakości życia obywateli,
- aktywnego promowania zrównoważonego rozwoju na forum międzynarodowym oraz zapewnienia zgodności wewnętrznych i zewnętrznych polityk UE z zasadami zrównoważonego rozwoju, jak również z podjętymi przez UE międzynarodowymi zobowiązaniami.

Istotną rolę przypisano także monitorowaniu skuteczności realizacji przyjętej strategii; decyzja o jej kompleksowym przeglądzie miała zostać podjęta najpóźniej w 2011 r.

Fiasko realizacji znowelizowanej Strategii Lizbońskiej przyspieszyło konieczność zaproponowania nowej strategii rozwoju Unii Europejskiej. Nie bez znaczenia była też pilna potrzeba podjęcia działań związanych z przezwycięzeniem negatywnych skutków kryzysu, który dotknął praktycznie wszystkie kraje członkowskie Unii Europejskiej. Oczekiwaniom tym powinna sprostać sformułowana ostatecznie w marcu 2010 r. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu „Europa 2020”.

Konsekwentna realizacja tej strategii powinna przyczynić się z jednej strony do przezwyciężenia negatywnych skutków kryzysu, z drugiej natomiast – kontynuować, uwzględniając bieżące wyzwania, realizację wieloaspektowo rozumianego rozwoju zrównoważonego w krajach członkowskich Unii Europejskiej.

Jednym z priorytetów strategii „Europa 2020” jest bowiem, obok rozwoju inteligentnego, czyli rozwoju gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, oraz rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, czyli wspieraniu gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną, właśnie rozwój zrównoważony, związany ze wspieraniem efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej gospodarki.

3. Znaczenie dokumentu „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe” dla zrównoważonego rozwoju naszego kraju

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej związane jest z aktywnym udziałem naszego kraju we wspólnotowych politykach. Odnosi się to także do polityki rozwoju zrównoważonego, jak również do zaleceń dotyczących strategii związanych z jej realizacją.

Analiza celów ilościowych wyznaczonych we wspomnianej strategii „Europa 2020” jest w dużej części zbieżna z wybranymi wyzwaniami rozwojowymi zawartymi w raporcie „Polska 2030”. Chociaż więc analiza wskaźników ilościowych nie uwzględnia wszystkich aspektów monitorowanych zjawisk, informacje z niej wynikające pozwalają na międzynarodowe porównania kształtowania się określonych

wielkości. Są także cennym źródłem danych pozwalających na monitorowanie tendencji i kierunku ewentualnych zmian.

W strategii „Europa 2020” Komisja Europejska (KE) wytyczyła kilka celów ilościowych, wśród których znalazł się wskaźnik dotyczący poziomu zatrudnienia. Zdaniem KE w 2020 r. stopa zatrudnienia powinna wynosić 75% dla osób w wieku 20–64 lata. W dokumencie „Polska 2030” trzecim z dziesięciu celów rozwojowych jest wysoka aktywność zawodowa i adaptacyjność zasobów pracy. Wyznaczony w ramach tego celu stan faktyczny polskiego rynku pracy podkreśla stosunkowo niewysoką aktywność zawodową obserwowaną w polskim społeczeństwie, jak również duży udział bezrobocia o długotrwałym charakterze, i zwraca uwagę na konieczność zmian w tym zakresie. Obserwuje się więc całkowitą zbieżność między wyznaczonym w unijnej strategii celem ilościowym a wyzwaniem formułowanym przez autorów polskiego raportu. Problem wydaje się tym istotniejszy, iż analiza wskaźnika zatrudnienia w Polsce, na tle pozostałych krajów Unii Europejskiej, w latach 2000–2008 potwierdza występowanie znaczących dysproporcji w tym zakresie pomiędzy Polską a krajami UE, co potwierdzają dane zawarte w tabeli 1.

Tabela 1. Stopa zatrudnienia w krajach UE (15–64 lata)* w latach 2000–2008

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
UE-27	62,2	62,6	62,4	62,6	63,0	63,5	64,5	65,4	65,9
UE-15	63,4	64,1	64,2	64,5	64,9	65,4	66,2	66,9	67,3
UE-12	58,8	58,9	58,9	59,4	59,7	60,4	61,8	63,1	63,8
Bułgaria	50,4	49,75	50,6	52,5	54,2	55,8	58,6	61,7	64,0
Cypr	65,7	67,8	68,6	69,2	68,9	68,5	69,6	71,0	70,9
Czechy	65,0	65,0	65,4	64,7	64,2	64,8	65,3	66,1	66,6
Estonia	60,4	61,0	62,0	62,9	63,0	64,4	68,1	69,4	69,8
Litwa	59,1	57,5	59,9	61,1	61,2	62,6	63,6	64,9	64,3
Łotwa	57,5	58,6	60,4	61,8	62,3	63,3	66,3	68,3	68,6
Malta	54,2	54,3	54,4	54,2	54,0	53,9	53,6	54,6	55,3
Polska	55,0	53,4	51,5	51,2	51,7	52,8	54,5	57,0	59,2
Rumunia	63,0	62,4	57,6	57,6	57,7	57,6	58,8	58,8	59,0
Słowacja	56,8	56,8	56,8	57,7	57,0	57,7	59,4	60,7	62,3
Słowenia	62,8	63,8	63,4	62,6	65,3	66,0	66,6	67,8	68,6
Węgry	56,3	56,2	56,2	57,0	56,8	56,9	57,3	57,3	56,7

* Eurostat monitoruje wskaźnik w przedziale wiekowym 15–64 lata, w strategii „Europa 2020” mowa jest o przedziale wiekowym 20–64 lata.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

Należy jednak przede wszystkim zwrócić uwagę na kształtowanie się omawianej wielkości w Polsce na tle tzw. nowych krajów członkowskich. W tej grupie państw jedynie na Malcie, w Rumunii i na Węgrzech omawiany wskaźnik kształtował się na poziomie niższym niż w naszym kraju. Jednocześnie warto odnotować konsekwentny, chociaż nieznaczny wzrost omawianej wielkości dla Polski obserwowany w latach 2003–2008. Nie bez znaczenia jest też fakt, że w 2008 r. jedynie Dania i Holandia osiągnęły stopę zatrudnienia na poziomie powyżej 75%¹⁰.

Kolejny cel strategii „Europa 2020” jest związany z poziomem wydatków na B+R w stosunku do wielkości PKB. Wyznaczono próg 3% PKB jako gwarantujący pożądaną poziom innowacyjności unijnej gospodarki. W polskich wytycznych strategicznych wyzwanie szóste odnosi się właśnie do gospodarki opartej na wiedzy i rozwoju kapitału intelektualnego. Wśród porównywanych i analizowanych wielkości uwzględniono m.in. eksport produktów zaawansowanych technologicznie i liczbę wniosków patentowych. Jedną z analizowanych w ramach tego wyzwania wielkości jest, obok źródeł finansowania działalności B+R, właśnie poziom wydatków na B+R jako procent PKB. Również i w tym wypadku można mówić o zbieżności strategii na szczeblu unijnym i narodowym. Należy jednak podkreślić skalę dystansu w tym zakresie między kształtowaniem się wydatków na B+R w Polsce a ich rekomendowaną przez UE wartością na rok 2020, co potwierdzają dane zawarte w tabeli 2.

Tabela 2. Wydatki na B+R jako procent PKB w latach 2000–2008

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
UE-27	1,85	1,86	1,87	1,86	1,82	1,85	1,85	1,85	1,90
UE-15	1,91	1,92	1,93	1,92	1,89	1,89	1,92	1,93	1,99
UE-12	0,67	0,70	0,67	0,66	0,70	0,75	0,81	0,80	0,83
Bułgaria	0,52	0,47	0,49	0,50	0,50	0,49	0,48	0,48	0,49
Cypr	0,24	0,25	0,30	0,35	0,37	0,40	0,43	0,49	0,46
Czechy	1,21	1,20	1,20	1,25	1,25	1,41	1,55	1,54	1,47
Estonia	0,60	0,70	0,72	0,77	0,85	0,93	1,14	1,11	1,29
Litwa	0,59	0,67	0,66	0,67	0,75	0,75	0,79	0,81	0,80
Łotwa	0,44	0,41	0,42	0,38	0,42	0,56	0,70	0,59	0,61
Malta	–	–	0,26	0,26	0,53	0,57	0,61	0,58	0,54
Polska	0,64	0,62	0,56	0,54	0,56	0,57	0,56	0,57	0,61
Rumunia	0,37	0,39	0,38	0,39	0,39	0,41	0,45	0,52	0,58
Słowacja	0,65	0,63	0,57	0,57	0,51	0,51	0,49	0,46	0,47
Słowenia	1,39	1,50	1,47	1,27	1,40	1,44	1,56	1,45	1,66
Węgry	0,79	0,92	1,0	0,93	0,87	0,94	1,00	0,97	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

¹⁰ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=fr&pcode=tsdec410>.

Poziom wydatków na B+R kształtował się w Polsce w latach 2000–2008 na poziomie ok. 0,6%. Zwraca uwagę fakt, iż stanowiło to w analogicznym okresie zaledwie ok. 30% poziomu obserwowanego w UE jako całości. Jednocześnie wielkość ta jest również znacznie niższa w Polsce w odniesieniu do średniego poziomu omawianej kategorii wydatków wśród 12 nowych członków UE, co potwierdza tabela 2.

Kolejny cel związany jest z polityką w zakresie zmian klimatycznych oraz polityką energetyczną. Rekomendowane przez UE do 2020 r. cele ilościowe w tym zakresie dotyczą 20% redukcji (w stosunku do 1990 r.) gazów cieplarnianych, 20% poprawy efektywności energetycznej oraz wzrostu do 20% ilości energii pozyskiwanej z paliw odnawialnych.

Wśród rekomendacji dotyczących piątego wyzwania rozwojowego „Polska 2030” są też takie, które odnoszą się do przygotowania i wdrożenia: planu na rzecz ochrony zasobów naturalnych i środowiska, zakładającego redukcję dwutlenku węgla, planu rozwoju wykorzystania odnawialnych źródeł energii, jak również planu wzrostu efektywności energetycznej, co pozostaje w całkowitej zgodności z unijnymi celami długookresowymi.

Poziom emisji gazów cieplarnianych w Polsce i w wybranych krajach UE przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Emisja gazów cieplarnianych (1990 = 100) w latach 2000–2007 (w %)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
UE-27	90,8	91,8	91,0	92,6	92,6	91,9	91,8	90,7
UE-15	96,3	97,4	96,8	98,0	98,0	97,1	96,5	95,0
UE-12	74,3	76,1	75,7	77,9	78,3	79,1	79,9	81,3
Bułgaria	52,2	52,4	50,2	54,1	53,6	53,6	54,2	57,2
Cypr	170,9	170,2	170,6	171,2	174,7	180,3	182,4	185,3
Czechy	75,8	76,9	74,7	75,1	75,7	75,3	76,8	77,6
Estonia	43,1	43,6	42,4	46,6	47,7	46,1	45,0	51,7
Litwa	38,8	40,9	41,7	42,2	43,7	45,7	46,3	50,1
Łotwa	39,0	41,5	41,5	42,1	42,2	43,3	45,0	46,6
Malta	126,9	132,6	134,9	142,5	141,1	144,2	145,3	149,0
Polska	69,0	68,3	65,9	68,1	68,2	68,6	70,9	70,8
Rumunia	48,7	50,5	52,7	55,2	55,9	53,7	55,3	54,7
Słowacja	67,2	69,5	68,0	69,7	69,4	68,5	67,9	65,2
Słowenia	92,9	97,2	98,5	97,0	98,5	100,1	101,1	101,8
Węgry	67,6	69,1	67,6	70,4	69,2	69,7	68,3	65,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

Dane zawarte w tabeli 4 potwierdzają stosunkowo niewielki udział energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii w Polsce, który wy-

nosił w 2007 r. zaledwie 3,5%. Było to ok. trzy razy mniej niż w grupie nowych krajów członkowskich jako całości. Należy jednak podkreślić, że deklarowany wzrost tego wskaźnika powinien osiągnąć w Polsce w 2010 r. poziom 7,5%, co potwierdza tabela 4.

Tabela 4. Udział (%) energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii w latach 2000–2010

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2010 (prognoza)
UE-27	13,8	14,4	12,9	12,9	13,9	14,0	14,6	15,6	21,0
UE-15	14,6	15,2	13,5	13,7	14,7	14,5	15,3	16,6	22,0
UE-12	11,9	11,5	11,0	7,6	11,8	12,8	11,5	10,7	17,0
Bułgaria	7,4	4,7	6,0	7,8	8,9	11,8	11,2	7,5	11,0
Cypr	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0
Czechy	3,6	4,0	4,6	2,8	4,0	4,5	4,9	4,7	8,0
Estonia	0,3	0,2	0,5	0,6	0,7	1,1	1,4	1,5	5,1
Litwa	3,4	3,0	3,2	2,8	3,5	3,9	3,6	4,6	7,0
Łotwa	47,7	46,1	39,3	35,4	47,1	48,4	37,7	36,4	49,3
Malta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0
Polska	1,7	2,0	2,0	1,6	2,1	2,9	2,9	3,5	7,5
Rumunia	28,8	28,4	30,8	4,3	29,9	35,8	31,4	26,9	33,0
Słowacja	16,9	17,9	19,2	12,4	14,4	16,7	16,6	16,6	31,0
Słowenia	31,7	30,5	25,4	22,0	29,1	24,2	24,4	22,1	33,6
Węgry	0,7	0,8	0,7	0,9	2,3	4,6	3,7	4,6	7,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

Kolejny cel strategii „Europa 2020” związany jest z ograniczeniem do 10% osób przedwcześnie kończących szkołę oraz osiągnięciem wskaźnika skolaryzacji na poziomie 40%. Proces edukacyjny jest elementem wspomnianego już wcześniej szóstego wyzwania rozwojowego „Polska 2030”. Główny nacisk kładziony jest jednak na edukację wczesnoszkolną oraz relacje między nauką w teorii a praktyką zawodową. Wynika to z pewnością z faktu, iż rekomendowane w dokumencie UE wielkości nie tylko już zostały spełnione przez Polskę, ale kształtują się na poziomie korzystniejszym od oczekiwanych wartości, co potwierdzają tabele 5 i 6.

Odsetek osób przedwcześnie kończących szkołę był w Polsce w 2008 r. najniższy spośród nowych krajów członkowskich. W całym analizowanym okresie kształtował się także na poziomie ok. 3-krotnie niższym niż w UE jako całości, co potwierdzają dane zawarte w tabeli 5.

Tabela 5. Osoby przedwcześnie kończące szkołę w latach 2000–2008 (w %)*

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
UE-27	17,6	17,2	17,0	16,6	16,1	15,8	15,5	15,1	14,9
UE-15	19,3	18,8	18,6	18,2	17,7	17,5	17,3	16,9	16,7
UE-12	–	–	16,1	15,7	15,0	14,0	13,5	12,7	12,8
Bułgaria	–	20,5	20,7	21,9	21,4	20,4	17,3	14,9	14,8
Cypr	18,5	17,9	15,9	17,3	20,6	18,2	14,9	12,5	13,7
Czechy	–	–	5,7	6,5	6,3	6,2	5,1	5,2	5,6
Estonia	15,1	14,4	13,2	12,9	13,1	13,4	13,5	14,4	14,0
Litwa	16,5	14,9	13,4	11,4	10,5	8,1	8,2	7,4	7,4
Łotwa	–	–	16,9	18,0	14,7	14,4	14,8	15,1	15,5
Malta	54,2	54,4	53,2	49,9	42,1	38,9	39,9	38,3	39,0
Polska	–	7,4	7,2	6,0	5,6	5,3	5,4	5,0	5,0
Rumunia	22,9	21,7	23,0	22,5	22,4	19,6	17,9	17,3	15,9
Słowacja	–	–	6,7	5,3	6,8	6,3	6,6	6,5	6,0
Słowenia	–	6,4	5,1	4,6	4,3	4,9	5,6	4,1	5,1
Węgry	13,9	13,1	12,2	12,0	12,6	12,5	12,6	11,4	11,7

* Odsetek populacji w wieku 18–24 lata, który ukończył szkołę co najwyżej na poziomie gimnazjum i nie uczy się dalej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

Uwagę zwraca także duża liczba studentów w Polsce, w porównaniu z innymi krajami UE. Porównywalna jest liczba osób studiujących w Polsce, w odniesieniu do krajów UE o zbliżonej do Polski liczbie ludności, bez względu na poziom ich rozwoju, co potwierdza tabela 6.

Tabela 6. Osoby studiujące w wybranych krajach UE w latach 2000–2007 (w tys.)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Francja	2 015,3	2 031,7	2 029,2	2 119,1	2 160,3	2 187,4	2 201,2	2 179,5
Hiszpania	1 829,0	1 833,5	1 832,8	1 840,6	1 839,9	1 809,4	1 789,3	1 777,5
Polska	1 579,6	1 775,0	1 906,3	1 983,4	2 044,3	2 118,1	2 145,7	2 146,9
Włochy	1 770,0	1 812,3	1 854,2	1 913,4	1 986,5	2 015,0	2 029,0	2 033,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

Ostatni z wymienianych w nowej unijnej strategii rozwoju zrównoważonego cel ilościowy związany jest z liczbą osób zagrożonych ubóstwem. Odpowiada on ósmemu wyzwaniu polskiego raportu, który dotyczy poprawy spójności społecznej. Jednym ze wskaźników, podobnie jak w unijnej strategii, jest analiza poziomu ubóstwa.

W Polsce występuje podobny, do UE jako całości, poziom jednego ze wskaźników monitorujących to zagrożenie, tzw. stopy zagrożenia ubóstwem. Należy także podkreślić spadek omawianej wielkości w Polsce w latach 2005–2008.

Tabela 7. Stopa zagrożenia ubóstwem (% ludności dysponujący dochodem do dyspozycji poniżej 60% w odniesieniu do narodowej mediany)

	2005	2006	2007	2008
UE-27	16	16	17	17
UE-12	15	16	16	17
UE-15	16	16	17	16
Polska	21	19	17	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

4. Podsumowanie

Strategie rozwoju długookresowego stają się nieodłącznymi elementami gwarantującymi kontrolowane i oczekiwane zmiany w podmiotach, dla których są tworzone. Ich długofalowy charakter powoduje konieczność modyfikacji i dostosowań tworzonej strategii wynikającą ze zmiany otoczenia bądź innych uwarunkowań. Stanowią one jednak swoisty drogowskaz rozwojowy, którego istnienie ułatwia działania w różnych dziedzinach i na wszystkich szczeblach.

Członkostwo w Unii Europejskiej nie zwalnia Polski z konieczności tworzenia wizji rozwojowej naszego kraju i podejmowania działań związanych ze wzrostem szeroko rozumianej efektywności gospodarki narodowej. Raport „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe”, mimo kontrowersji, jakie się pojawiają wokół niego, stanowi bez wątpienia interesującą próbę opisu stanu faktycznego gospodarki w wybranych dziedzinach na tle Europy i świata. Definiuje jednocześnie rekomendacje, wypełnienie których powinno przyczynić się do szeroko rozumianego rozwoju polskiej gospodarki i poprawy jej pozycji, przede wszystkim gospodarczej, ale także społecznej, na arenie międzynarodowej.

Z drugiej jednak strony członkostwo w Unii Europejskiej obliguje Polskę do realizowania strategii unijnej w każdej dziedzinie. Takim unijnym dokumentem strategicznym jest obecnie strategia „Europa 2020” mająca zagwarantować zrównoważony rozwój Unii Europejskiej.

Osiągnięcie rekomendowanych wartości wybranych wskaźników ilościowych nie wystarczy do realizacji ogólnych celów strategii, może jednak znacząco ją wesprzeć. Pozwala także na monitorowanie postępu w danym zakresie oraz na międzynarodowe porównania. Mogłoby to przyczynić się do wykorzystania sprawdzonych w jednym kraju rozwiązań, dzięki którym określone cele zrównoważonego rozwoju, wyrażone poprzez towarzyszące im wskaźniki, zostałyby osiągnięte.

Na raport „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe” składa się dziesięć wyzwań obejmujących różne sfery życia społecznego, gospodarczego i politycznego. To bardzo rozbudowana analiza, a towarzyszące każdemu z wyzwań rekomendacje odzwierciedlają złożony zakres i charakter działań, których podjęcie wydaje się niezbędne w celu ich skutecznej realizacji.

Należy odnotować zgodność wskaźników ilościowych zdefiniowanych jako niezbędne do osiągnięcia celów wyznaczonych w strategii „Europa 2020” z wybranymi wielkościami poddanymi analizie w strategii „Polska 2030”. Osiągnięcie przez Polskę postulowanych wartości kształtowania się poszczególnych wielkości powinno znacząco ułatwić skuteczną realizację nowego wymiaru strategii zrównoważonego rozwoju w Polsce.

Wydaje się to tym istotniejsze, że przedstawiona w opracowaniu analiza porównawcza wskazuje na istotny dystans między Polską a UE jako całością w większości analizowanych wielkości. Trzeba także zwrócić uwagę na często korzystniejsze kształtowanie się wybranych wskaźników w grupie „nowych krajów członkowskich” jako całości niż w Polsce.

Należy mieć nadzieję, że konsekwentne wdrażanie wybranych działań związanych z wyzwaniami rozwojowymi przyczyni się jednocześnie do skutecznej realizacji strategii „Europa 2020” w Polsce.

Literatura

1. *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, KOM (2010)2020 wersja ostateczna, Bruksela, 3.03.2010.
2. *Polska 2030. Wyzwania rozwojowe*, red. M. Boni, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów – Zespół Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2009.
3. *Przegląd strategii UE dotyczącej trwałego rozwoju (EU SDS) – Odnowiona strategia*, Rada UE, 10917/06, Bruksela, 26.06.2006.
4. *Strategia Zrównoważonego Rozwoju*, Ministerstwo Gospodarki, www.mg.gov.pl (dostęp: 2.11.2009).
5. Szomburg J., *Strategia Lizbońska szansą dla Europy*, IBnGR, www.pfsl.pl.
6. *Wskaźniki zrównoważonego rozwoju*, red. T. Borys, Wydaw. Ekonomia i Środowisko, Warszawa–Białystok 2005.
7. *Wspólne działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Nowy początek Strategii Lizbońskiej* COM(2005) 24 końcowy, Bruksela, 2.02.2005.
8. *Zrównoważona Europa dla lepszego świata. Strategia zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej*, COM(2001)264 finał, Bruksela, 15.05.2001.
9. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

A NEW DIMENSION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT STRATEGY OF THE EUROPEAN UNION AND “THE DEVELOPMENT CHALLENGES FOR POLAND IN 2030”

Summary: One of the priorities of the new Strategy Europe 2020 is the sustainable development, linked to the promotion of the economy that uses resources more efficiently, more environmentally friendly and more competitively. It is to be implemented with priorities concerning the development of knowledge and innovation-based economy, supporting the economy characterized by high employment and providing economic, social and territorial cohesion. “Poland 2030 Report” attempts to design a socio-economic policy setting out a long term strategy. The accomplishment of the development challenges should help improve the position of Poland against other EU countries.